

Abonamente:

Pe un an . 780 Lei
Pe 6 m. . 390 Lei
Pe 3 m. . 195 Lei

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI
ADMINISTRAȚIA
Bulev. Regina Maria Nr.
18. Tipografia „Aradul”

INSERTII
se primesc după tariful la
Administrația Ziarului
și la toate agențiile de
publicitate.

3 Lei ex.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL

DIRECTOR: ION MONTANU

3 Lei ex.

Frământările politice

— In jurul manevrelor de regrupare a partidelor. —

Arad, 28 Ian.

Este un adevăr care nu mai are nevoie de nici-o demonstrare, că regimul constituțional nu poate funcționa în sensul cerut de concepțiunea democratică ce stă la baza lui decât atunci când într-o țară există mai multe partide politice care să merite titlul de partide de guvernământ. Altfel, guvernarea partidelor la locul de conducere este absolut reclamată și de evoluțiunile ideilor și de necesitatea unei împărțiri a forțelor creatoare de inovații în materie de gospodărie și de o elementară condițiune de ordin psihologic care impune neapărat exercitarea unui control al actorilor de guvernământ.

Exercitarea cinstită și cuminte a acestui control, rezistența morală a celorce și-l însușesc, opunerea teoretică a soluțiilorlor crezute mai bune, constituiesc examenul pe care un partid de opoziție, îl face în decursul anilor spre a fi promovat, la rândul lui, la locul de răspundere.

Țaria partidelor este o condițiune de asigurare a unei bune conduceri a țării. Cu atât mai mult suntem pătrunși de acest adevăr, cu cât în ultimii ani țara noastră a avut să suporte grele experiențe politice, economice și financiare și serioase amenințări de ordin social. Și ne aflăm în fața unei situații care nu merge căuși de puțin spre o lămurire.

Deoparte avem, la guvern, o organizație politică despre care se poate spune că este singura care mai menține firul vieții constituționale din trecut iar, de alta, organizațiunile noi de opoziție, cari n'au avut încă timpul să-și facă proba de maturitate. Cu tot nivelul scăzut al vieții intelectuale, fapt constat de atâtea-ori, s'ar mai găsi încă, risipite prin diferite tabere, capacități politice și competente cari ar putea forma, la vreme, un organism de conducere căruia să i-se poată încredința răspunderea situației.

E drept că toate frământările ivite în zilele din urmă în sânul diferitelor organizațiuni de partid tind spre o asemenea concentrare de forțe, dar felul cum se conturează regrupările nu inspiră căuși de puțin ideea unui posibil succes.

Unui partid politic i se cere, spre a putea pretinde dreptul de a guverna, mai multe condițiuni esențiale. În primul rând, el trebuie să reprezinte în treaga țară, ideea regionalistă excluzând pe aceea de partid de guvernământ și menținând — într'un sens rău — numai pe aceea de partid de opoziție. O altă condițiune este existența unui program complet de soluțiuni practice asupra tuturor chestiunilor la ordinea zilei, întrucât grele probleme noui cari se pun, au scos, pe multă vreme, din capitalul politic, abstracțiunea declarațiunilor de principii.

O altă condițiune de care depinde consacrarea unui partid este activitatea lui trecută în materie gospodărească, proba sau începutul de

probă făcut și, în sfârșit, este popularitatea lui, fără de care orice eforturi sunt inutile.

Este vre-unul din partidele de opoziție care să îndeplinească, în momentul de față toate aceste condițiuni? Din răspunsul la această întrebare se poate prevedea toate fazele și toate regrupările ce se vor mai forma pentruca atunci când va sosi momentul, el să găsească un organism capabil a lua asupra-și răspunderea situației.

Examinând toate împrejurările, inclusiv fuziunea care se pare un fapt împlinit, între partidul național și cel naționalist, impresia este că ne aflăm încă în prima fază a cristalizării noilor situații politice. Este cert că formula nu s'a găsit încă și că eforturile au luat un drum greșit, îndepărtând și mai mult soluțiunea.

Orcâte ambiții s'ar pune în joc, orcâte considerații persoanele ar căuta să covârșască interesele generale, nu se poate înjgheba o altă grupare de guvern decât aceea care să satisfacă pe deplin imperativul categoric al condițiilor arătate mai sus.

Și încă, o asemenea regrupare a forțelor de opoziție, are nevoie de un spațiu de timp, în care să facă dovada rezistenței, a afinității morale și de concepții a elementelor principale ce-l vor compune.

Este o banalitate care trebuie repetată, că țara s'a săturat de experiențe pe pielea ei și că spiritul public, desbrăcat de entuziasmul primelor vremi ale statului întregit, reclamă un examen sever al capacității de guvernare.

Marele Stat Major se reorganizează

Azi se întrunește din nou comitetul superior al armatei pentru a continua discuțiunile la ordinea zilei.

Se crede că în această sesiune se va discuta și reorganizarea Marii Stat Major. Este vorba de a se reorganiza școlile militare, cari vor fi trecute sub directa supraveghere a Marii Stat Major, ca și cursurile de perfecționare și aplicație.

Prin ipul care pare că va fi admis în comitet, este acela ca însărcinările gradelor inferioare să fie specializate.

În cadrele reorganizării intră și școala superioară de război. Ofiterii vor putea deveni ofiteri de stat major dacă nu vor frecventa regulat școala. Statul Major va proceda și la instruirea ofiterilor generali, pentru a-i ține la curent cu toate inovațiunile de specialitate.

Deasemenea se reorganizează instrucția premilitară.

NOTE

„Căminul Nottara”

Arad, 28 Ian.

Acum câteva zile intelectualitatea hucureșeană l'a sărbătorit pe maestrul Constantin Nottara cu prilejul împlinirii a 50 de ani de muncă rodnică în slujba teatrului românesc. Sărbătorea aceasta a maestrului Nottara a luat proporțiile unei mari sărbători a culturii noastre.

O samă de oameni însă, cari nu se înflăcărează numai în atmosfera aprinsă de vinuri generoase și de toasturi de foc, și-au materializat entuziasmul și iubirea față de maestrul sărbătorit, într'o hotărâre care merita toată recunoștința noastră. Un comitet de inițiativă s'a constituit pentru a aduna sumele necesare cumpărării unui „Cămin Nottara”, care să fie dat în dar maestrului.

„Căminul Nottara” a cărui cumpărare credem că va fi grăbită de admiratorii acestui mare actor, va fi desigur, cel mai meritat omagiu, adus celui care și-a jertfit trupul și sufletul pentru triumful culturii românești.

Până acum ne-am lăsat oameșii cei mai mari să se macine în cea mai cumplită mizerie. În țara asta bogată unde trăiesc în îmbulbare atâși aduși de vânturi, un Eminescu a murit de foame.

Inițiativa luată de cei câțiva admiratori sinceri ai maestrului Nottara e dovedește că începem să ne îndreptăm. „Ați pe care o poartă popoarele — chiar și cele din vecinătatea noastră, — oameșilor lor reprezentativi pare a prinde și la noi. Pare că ne-am dat însăși samă că nepăsarea noastră de până acum trebuie să înceteze.

Avem toată încrederea că publicul românesc va răspunde cum se cuvine apelului lansat de comitetul de inițiativă pentru „Căminul Nottara” și va face posibil ca maestrul, care și-a risipit de cincizeci de ani ca un nabab darurile sufletului și și-a odihnească bătrânețea ostentivă într'un lăcaș cumpărat din obolul iubitorilor de teatru din România întregită.

Protestul României în chestia flotei Wranghel

Paris, 25 — Cu ocazia conferinței financiare din Paris, d. Vintilă Brătianu a discutat cu guvernul francez și asupra problemei flotei Wranghel către guvernul sovietic protestând contra aducerii acestei flote în Marea Neagră.

D. Brătianu și-a motivat protestul cu faptul că România este din principiu contra staționării unor crucișătoare grele în Marea Neagră fiindcă ea însăși nu are acolo decât vase ușoare.

În cercurile politice se exprimă temeri că trecerea flotei Wranghel prin Dardanele ar putea provoca complicații diplomatice.

„Motin” scrie că d. Vintilă Brătianu a intervenit în această chestiune atât pe lângă guvernul francez, cât și pe lângă cei britanici. Ziarul este de părere că guvernul englez nu va rămâne indiferent față de această problemă.

Lafayette, 24. — Ziarul „Daily Telegraph” remarcă cu privire la eschadra lui Wranghel că România, Turcia și Bulgaria s'au oprit admiterii acestei flote în Marea Neagră Chestiunea trecerii, va fi adusă oficial în fața comisiei strămoșilor, care se opone în majoritate acestei treceri.

Din problemele noastre.

Școala normală confesională din Arad

Arad, 28 Ian.

Emanând din spiritul luminat al legii școlare austriace, „Ratio educationis”, din 1777, — la 12 Noiembrie 1812, se inaugura solemn „preparandia” din Arad. Cu această zi ia ființă cea dintâi școală românească, — românească cași limbă, suflet și tendință, — într'o vreme când în Principate începuseră de învățătură se fărâmau în grecește, și — latinește, în școlile bisericești de la Blaj. Se numea „școală”, adică de stat și atârna prin un inspector de adreptul de guvern.

Mulțumită metropolului Șaguna, în virtutea „Statului Organic” și conform spiritului vremii, această școală trece la 1869, sub jurisdicțiunea consistoriului eparhial din Arad, unde a rămas până în prezent. Și-a schimbat caracterul de stat în confesional și s'a numit „instituit pedagogic”.

Odată cu desrobirea Ardealului, în baza „Regulamentului provizor pentru școlile normale”, emis prin Decretul, Nr. 12063 — 1919, al Cons. Dirigent din Cluj, institutul pedagogic de 4 cursuri (admiterea cu 4 d. secundare), — se transformă în școală normală cu 8 clase, în care organizație se grăsește până azi.

Legea din 24 Iulie 1924 (București) enunțând statificarea învățământului primar și normal; școala normală din Arad — cel mai vechiu monument de cultură națională — este trecută definitiv la învățământul particular minoritar și lipsită atât de sprijinul material suficient, cât și de cel moral.

În prezent biserica nu mai contribuie cași în trecut la susținerea școlii: poate — în tăcere — accepta statificarea?

Consistorul înțelegând că ingerența materială și morală a statului român nu mai periclitează — cași în trecut — caracterul național al acestei instituțiuni a refuzat să mai dea școlii ajutorul material acordat cu atâta generozitate în trecut.

Drept dovedă citez din adresa, Nr. 1044 — 1924, dela 14 Aprilie 1924:

„Ministerul instrucțiunii, pentru 1924 subvenționează școala normală cu 800.000 lei, din care au să se achite atât retribuțiunile corpului profesoral, cât și bursele elevilor. Către această sumă consistoriului nostru

*) Dl. T. Botiș: Istoria școlii normale (preparandiei) etc., Arad, 1922 (739 pagini). Acolo se găsește citată și literatura ce se ocupă de istoricul acestei școli.

ii mai stă la dispoziție 11.450 lei, provenite din fondul școlar preparandial (8000 lei), dela orașul Arad (750 lei) și didacticii elevi (2700 lei), — deci consistoriul în retribuțiunile corpului profesoral și în bursele elevilor nu poate achita mai mult în anul 1924, decât 811.450 lei.”

Astfel, din subvenția dela stat de 800.000 lei, pe anul bugetar 1924, s'a dat elevilor burse: pe lunile Ianuarie — Iunie: 70.000 lei; iar pe Septembrie — Decembrie: 68.573 lei, — de tot 138.573 lei.

Sub regimul trecut dușmănoș, când în prețul arginilor dela guvern, se cerea în schimb sufletul, — biserica și-a făcut din plin datoria.

În anul premergător războiului, — 1914 —, se jertfia numai pentru internatul celor 4 cursuri, suma de 8000 coroane aur, care suma dublistă (acum sunt 8 cl.) și înmulțită cu indicele de scumpete de 40, ne dă 640.000 lei, în bani de azi. Dela opt mii, cât se dă azi din fondul preparandial și până la șase sute patruzeci mii, este o prea mare diferență!

Este o p'ăstăpie și între o t mii, subvenția consistoriului, și opt sute mii, subvenția statului! Mai pune, ca nici cele opt mii, nu se dau din veniturile curente ale diecezei, ci din fondul vechi, care nu s'ar putea alt-cum întrebuința.

În plină criză dela 1922

Într'o situație analogă, se mai găsea tradiționalul așezământ, numai în epoca de tranziție de după revoluția din 1848 — 1849, când vechia organizație se prăbușise, iar cea nouă dela 1850, a absolutismului, nu se introdusese încă.

Criza a izbucnit încă în 1922, când școala noastră este scoasă, dela min. cultelor, trecut întâi adată la cel al instrucțiunii și clasa în rândul școlilor confesionale minoritare, la învățământul particular.

Cei 216 elevi, recrutați, cum se știe din păturile cele mai nevoiaș ale populației sătești, se susțin ca vai de ei în internatele școlilor. În afara de hrană insuficientă, ce li se poate oferi în schimbul unei taxe minime față de instituțiile similare; neputându-se angaja nici personalul de serviciu și pedagogic, pe cari li au școlile cu un buget corăspunzător, — problema disciplinei și chestiunile de ordin sanitar devin din ce în ce mai greu de rezolvit. Numai bunul Dum-

FOILETON

FLOAREA BIRUINȚEI

— Făgăraș —

(Însemnări din războiul 1916)

M'am svărcolit o noapte întreagă ca pe jeratec, căci, nu puteam dormi cu nici un chip. Era tare cald și pe mine mă muncneau gândurile fără un rost, asemeni clipei când ești departe, tare departe și te chinușe gândurile de-acas' de pământul tău, de satul tău de mult-pușinul înjghebat de tine...

Mă suceam când pe o coastă când pe alta și cercam să așez pe o coastă, frământându-mă'n nestire. Dela o vreme scoteam capul de sub cerga înflorată, deschideam ochii și priveam mărunț prin ploaia de lumină, în odaie; învâluim lucrurile; măgălam canaturile ușei; străcuram privirea în spre fereastră și odihneam năvalnicul de gând trimițându-l hăt! departe, afară, în poleiul lunii... Și stam pe-o rână în vis cu visul și parcă mă trezeam acasă; în odaia mea din capătul livezii cu același pat odihnitor; cu aceiași vatră mare de săncapă un stânjen de lemn cu aceleași mireame de bușuoc plîind în aer...

Parcă eram rănit sau se facea că eram bolnav de ani. Răsărea înpreajma patului

meu mama și mă îngrijea și mi vorbea și mă alina blând ca din altă lume. Vedeam pe Leana, înaltă cu coșia strânsă sub tunicul îndemnatu-mă cu ochii ei triști și pururi gata de plâns...

Și vedeam și auzeam frații ce fceau în preajma mea până și cel mic cu un deget la buze șoptea sfios:

— Nenea, nenea mamă... sss! e bolnav... Și se depărta ușor în vârful opinculelor lui ca să nu mă trezească, să nu mă supere. Iar eu mă căzneau să le vorbesc, încercam să mă ridic dar o putere ascunsă își făcuse cuibul în brate, în trup și opintelele erau lezadur. Deoaltă mă scuturam de povara dulceașă a visului, simțind cum arde ca un tăciune în creier gândul. Gâtjeleul imi era uscat, gura amăra ca după vin mult și simțeam cum genele ard de nesomn. Am tras o dușă din ploaia dela căpăi, ca să mă răcoresc dar apa mi s'a părut nespun de caldă și grețoașă. Am căutat s'adorm din nou. Degeaba! M'am svărcolit ca prima de abucium și noaptea acela atât de liniștit și

caldă, tăcerea grea împrejmuitoare imi făcea rău!

Ce frumos însă era afară! Un cer ca la crimă o toartă fără masur cu marginile luminate, cu ferești mici de argint de parcă ar fi privit cel de sus, prin ele la noi. Orăcul meu dormea burluș. Găzda de asemeni.

Arar, rupea tăcerea, scâncetul unui tânăr cu capul cât o portocală, ortacul oftă prin somn. Îl prinseu de umăr și-l egățăli oleacă:

— Iene!
— ?
— Iene, măi iene!
— Ce-i! facu el trezit?
— Dormi?
— Ce să fac...
— Școală-te!
— Dece?
— Să privim noaptea asta.
— Numai pentru atât? Și-și lăsa capul din nou pe perină.
— Și să ne preumblăm pe marginea Oltului...
— Mă e soma... la odobit de oboșală... Tu dece nu dormi?
— Nu pot.
— Închide ochii... strânge picapele... strângele bine... așa...
— Nu pot... Mă gândesc la Ea. Naide!...

Simt că mă înăbuș, e mult zăduf aci... lene... măi lene... afară e lună...

Ostașul meu se lutoarse pe-o coastă. Duse mima la ochi, se înfrase cam de două clipe și-apoi cu un câscat lung deschise tabacherea. Luă două degete de tutun negru și răsucind o țigare imi vorbi domol:

— În sat la noi era unu... cum îl chema statul... cum îl chema... tii! ei, unu, cum să-ți spun de nu-l puteai ține noaptea în casă.
— Oricând?
— Nu! Doar într'o vară. Din April și până în toamnă când se lăsase pe nesimțite gerurile... Mai an! Eșea pe uliță, cobora în livadă și sta acolo în miez de noapte. Se întindea pe o căpiță de fân și doinea, doinea a jale, încet, domol ca un ciripit de pasare adormită... într'un târziu se ducea pe prispă cautându și de somn. Satul șvonea câte și câte ba că are un dor la inimă ba că-l cere necuratul!

— Și?
— S'a aflat în urmă: Hei! o dragoste, acela îl năbusea atât de amarnic. Se pripășise o umbră de față, zice se o nepoată a arendașului dela curte venită tocmai dela București. A văzut-o la o împărțea de pornub. L'a văzut și a'a plăcut. Era frumoasă șerpoaica și avea un glas ca mierea în post și un mijlocel subțire, subțire... De atunci băiețanul a rămas pe gânduri, cu

LOC DESCHIS

Invitare.

Societatea de lectură „A. SADEAN“ a tineretului pedagogic din Arad, aranjază Duminecă, în 1 Februarie a. c. un

Concert cultural urmat de Dans

în Casinoul din Cermeiu, la care cu onoare va invita: Comitetul aranjator.

Inceputul la ora 8 seara.
Pieptul de intrare: Loc I 30 Lei, Loc II 25 Lei, Loc III 15 Lei, Loc de stat 10 Lei.
Venitul curat e destinat pentru excursii. Suprasolviri se primesc cu mulțumită.

Program:

1. Cuvânt de deschidere: Prof. T. Mares.
2. „Marșul legionarilor“ cor bărb. de T. Popoviciu.
3. „Scara“ poezie, de Gh. Coșbuc, decl. de C. Păuleanu.
4. Duet de vioară, exec: de I. Schiopu și N. Popescu.
5. „Pantalonii“ anecdota de T. Șperanță, decl: de V. Bălan.

— Pauză. —

6. „La datorie“ piesă eroică, în 2 acte, de: P. Zoita.
7. „Mori măndru“ cor bărb., de A. Bena.
8. „Blestemul Bardului“ de Uhland, decl. de G. Păuleanu.
9. Quartet de vioară, exec: I. Schiopu, Popescu, Bocru, Rotariu.
10. Solo de voce, exec. de M. Tiucra.
11. „Herșcu Boccegiu“ monolog de Alecsandri, pred. de: C. David.
12. „Serenadă“ cor bărb. de Marchner. Conducătorul corului: N. Popescu.

Dans până'n zori. (615)
*) Pentru cele cuprinse la acest loc răspunde autorul.

Mica publicitate

Contabil caută urgent o bancă din provincie. Locuință modernă de trei camere, bucatărie, etc. grădina, salar considerabil. Preferenți familistii, bachelareatul comerciale, cu practică și cunoștințe de limbi. Informații la „Banca Centrală“ subdr. Păcuraru, Arad. (601)

Publicațiune de licitație.

În ziua de 3 Februarie 1925 la orele 11 se va ține licitație publică la Institutul Obstetric și Școala de moașe din Arad pentru aprovizionarea Institutului cu 30 vagoane lemne de foc.

Oferte închise se pot înainta până la orele 11 a. m. din amintita zi. Condițiunile se pot vedea la Administrația Institutului. (602)

Regatul România :: Tribunalul Arad.

No. C. 7814/2—1924.

Publicațiune.

Tribunalul Arad, în baza art. 15 din legea XXXV 1874, aduce la cunoștința generală că Dr. Norbert Panek, notar public, în ziua de 22 Decembrie 1924 a deschis biroul său notar public, în Radna.

Arad, la 2 Ianuarie 1925. (616)

Judecător: Dr. CAROL FICKER m. p.

Răspândiți Tribuna Nouă

No. G. 13378—1924.

Publicațiune de licitație.

Pe baza deciziei judecătorești de ocol Arad, No. de mai sus, mobile și alte obiecte prețuite în suma de Lei 116.700 cuprinse în favorul vâd. lui Dr. Oprean Nistor contra urmării pentru suma de Lei 100.000 capital, interese de 5% dela 1 Decembrie 1924, se se stabilește până în prezent în suma de Lei 4325 se vor vinde la licitație publică în Arad, Strada Russu Sirianu No. 13, la ziua de 4 Februarie 1925 la orele 2 d. m.

Arad, la 14 Ianuarie 1925. (617)

Exec. jud. reg.: Gh. Ciupelliga.

Insertii se primesc la Administrația ziarului.

nezeu ne păzește, căci până acum nu s'au înregistrat neorociri.

Viză acum acest organism numai în baza legii de inerție, întrucât fiind sănătos pe o tradiție puternică de 112 ani!

Școala amenințată să se desființeze din lipse de mijloace

La începutul anului școlar, toate cererile de admitere în clasa întâia, au fost respinse din acest motiv.

Postul de director refuzând îndeplinit (gîreașă d. inst. teologic), conferința profesorală, constituindu-se pe baza tradiției de „co-sș“, a protestat; cu d. la sine putere, a publicat nou concurs și a deshis totuși și clasa aceasta.

Întrebatul interesând numai partea economică a diezei, elevii plătesc taxele reglementare, iar profesorii, întrucât nu se vor mai putea crea mijloacele materiale, se obligă a preda gratuit în această clasă.

Astfel s'a putut salva integritatea institutului în această epocă a grea de tranziție, — problemă de capitală importanță, căci la rezolvirea definitivă prin legea inv. particular, nu va fi diferent, dacă șola se prezintă intactă, sau în curs de descompunere.

Cui aparține azi școala?

Înfrîntă, cîși instituție de stat austriacă, la 1812 *) trece la 1869 sub jurisdicțiunea consistoriului eparhial ort. rom. din Arad; obligat este să o subvenționeze orașul Arad, prin angajamentul dela 1813, valid încă **); o susține statul român dela 1919; școala se găsește încă sub imediată autoritate a consistoriului.

În baza dreptului istoric și a tradiției, preparandia din Arad, — cea mai veche școală din România integrată, — românească prin chetenețea căi limbă, suflet și tendință, careia i se datorește cultura Românilor din fosta Ungarie, — nu mai aparține cadrelor înzest confesionale, nici unui ținut, ci Neamului întreg, cuprins în cadrele statului român, unitar și indivizibil pentru vecie.

Să rămână un moment istoric de cultură națională!

Este justificată existența celor trei școli normale în Arad?

Afară de vechea preparandă cu 8 clase, ministrul instrucțiunii înființă cu începerea anului școlar 1920—21 o școală normală de fete cu 6 clase, la clădirea vastă și modernă a fostei școli normale de băieți, ungare. Iar a treia, pentru băieți, în anul 1923, — fără local —, care acum are cele două clase începătoare, dar nu și-a găsit încă adpost corespunzător și definitiv.

Credem, că nu este justificată existența celor trei școli normale în Arad, pentru că lipsa de învățători nu provine din insuficiența de număr a școlilor. Până la 90% din studenții academiei teologice din Arad sunt absolvenți de școli normale, mai cu seamă din vechiul regat, la Oradea Mare și Cluj, asemenea sunt mulți cursurile de notari și dela C. F. R. încă sunt populate de învățători. La preoți, administrație, în armată, la jandarmerie, la poliție, la vamă, căile ferate, finanțe, ba chiar și în întreprinderi private, întâlnim mii de învățători, cu mult mai mulți, decât ne trebuie azi în ș. o. lă.

Până când carierile mai rentabile dela orașe nu vor fi împlinite toate, oricâți candidați ar produce școlile normale, — nu vom avea învățători.

Iar peste câțiva ani, când vor începe să se elibereze din licee și celelalte școli secundare; potopul de elevi, ce-l avem azi acolo la pregătire, va umplea golul. Atunci se va începe suprimarea unor școli de specialitate, mai întâi unele școli normale vor trebui desființate.

Pentru crearea personalului de C. F. R. și administrație nu trebuie alese tocmai școlile normale, cele mai costisitoare

*) Art. „Un monument istoric de cultură națională“, „Tribuna Nouă“ din Arad, 16 Octombrie 1924.

**) Art. „O chestie de onoare a orașului Arad“ „Tribuna Nouă“, din 14 Nov. 1924.

pentru stat, — fiindcă aici se crește băieții gratuit șapte ani în internate, și cari de multe ori se folosesc azi de echivalent pentru 4 clase secundare.

Școala normală de băieți, a statului, din Arad.

A fost dintru început înfrîntă cu toate neajunsurile și alungată din loc în loc. Și-a deschis în preajma sărbătorilor Crăinului și el. a doua, mai nou, tot în lo al. l. impropiu a unei școli primare, îngorind-o pe aceasta din așezăminte ei vechi.

Ideea a grandioasă, de altmăd, de a se înființa o școală normală de stil mare, la Arad Gaiu în a-rodromul militar, — este anevoios realizabilă. Aerodromul se află de parte de oraș, lipsit de mijloacele moderne de comunicație cu orașul, într'un deșert fără plantații de arbori, expus vânturilor și arșiței deopotrivă, în apropierea unui canal infect. Pavilioanele nu sunt isprăvite încă și sunt ruinate totuși în parte. Lipsesc instalațiile de apeduct și can lizație.

Zeci de milioane și ani de zile trebuie până când aceste vor fi aduse în starea de a putea fi locuite și atunci rămâne inconvenientul, că au fost clădite după un plan de altă menire.

Mai pune, că te reclame și min. de răz-bu, care dispunând de brațele de muncă, și le-ar putea face mai ușor accesibile pentru sine scopului urmărit de armata austro-ungară.

Dacă s'ar repara totuși câteva odăi și s'ar muta școala în Gaiu, profesorii vor trebui să piardă 4—5 ore pe drum, prin pulvere, noroiu, arșiță, ori ger și vânt, ca să poată ține câte două lecții pe zi pentru cele două clase.

Ită pentruce, și în actuala criză financiară, dubitat în posibilitatea înființării acestei școli!

Punând noua școală a statului dispune numai de un director și buget pentru alimentarea elevilor, vechea școală are toate celelalte și-i lipsește tocmai aceste două lucruri. Urmărind perfect aceleași scopuri, pentruce nu s'ar putea contopi?

Ne place, să credem, că într'un stat național, care trăiește prin simboluri și tradiție, — nicidecum nu se va preta la sfărmașea simbolului și tradiției puternice, ce reprezintă seculară școală normală conf. dela Arad. Prin nimicirea acestei puternice instituții culturale, s'ar comite o impietate față de marii apostoli dela Arad: Iorgovici, Diaconovici Loga, Tichindeal, Dr. Pipos, Ceantea ș. a. m., — o crimă de gravitatea unui paricid.

Muzeu de reminiscențe sfinte, loc de închinare *) pentru purificarea gândului și înălțarea s'fietului, — este și va trebui să rămână vechea școală.

Contopirea celor două școli similare s'ar putea face oricând, căci afară de cele două internate, ocupate, consistoriul mai posedă uoul, vechiul internat diecezan de fete, de prezent închiriat pentru scopuri industriale. Pe frontul edificiului principal mai este o magazie cu etaj, foarte solidă, care încă s'ar putea adapta cu puțină cheltuială de inter-aat pentru 100 elevi.

Bin-înțeles, aceasta, numai omăcând im-prejurările financiare vor permite clădirea pe locurile virane, a unui nou corp de zidire.

Ideia dlui ministru Angelescu

Cu prilejul vizitei din 1922, dl ministru a datuit 4.000 lei pentru repararea internatelor, școlii norm. conf. În vederea dezvoltării acesteia, a mai promis 4 milioane pentru înălțarea unui nou corp de zidire pe locurile virane, de care dispunea școala. Aceasta ar fi ideea cea mai luminoasă din câte s'au alevat în jurul chestiunii încurcate a școlilor normale din Arad și totodată cea mai puțin costisitoare.

În scopul acesta, primăria orașului Arad a și cedat consistoriului ca preț de in-

1) Conferința dlui Dr. Onisifor Ohibu, prof. univ. „Un dascăl de acum o sută de ani: Constantin Diaconovici Loga“, ținută sub auspiciile „Astru“ în Arad, la 11 Ianuarie a. c., rezumat publicat în „Tribuna Nouă“ din 12 Ian.

ventor, un intravilan al său, ce dă în curtea școlii, fapt de mare importanță, căci prin aceasta se deschide drum în a treia stradă, ce ne înconjoară și este foarte potrivită pentru durarea unui nou corp de clădire.

Soluțiune

În vederea depunerii în cameră a proiectului de lege pentru învățământul particular, propunem următoarea soluțiune:

Al patrulea concurs pentru premii a societății „Cartea Românească“

Societatea „Cartea Românească“ întemeiată cu scop de a lura pentru dezvoltarea tuturor ramurilor literaturii românești și pentru răspândirea culturii în popor, a instituit în 1920 cel dintâi concurs pentru premii și a continuat în anii 1921, 1922 și 1923 având orilele să răsplătească și câteva pene cunoscute, dar mai ales ajutând să iasă la iveală talente necunoscute, cari, după aceea, s'au afirmat și prin alte lucrări.

Urmărind aceleași scopuri și având în vedere și condițiile materiale ale epocii noastre, „Cartea Românească“ a decis ca la al patrulea concurs, să mărească în mod simțitor sumele destinate premiilor.

Se vor acorda pentru anul 1925, următoarele premii cu subiectele:

1. Carte de povestiri pentru copii
Un premiu de 10.000 lei.

Va fi o lucrare destinată vârstei de 12—15 ani. Va avea o întindere de circa 100 pagini de tipar format 8°.

2. Un roman cu orice fel de subiect
Un premiu de 20.000 lei.

Va avea întinderea de circa 250—300 de pagini și va fi încheiat într'un singur volum.

3. Un studiu asupra vieții și operelor poetului Vlahuță
Premiu de 20.000 lei.

Va cuprinde biografia amănunțită cu cât mai multe descrieri ale locurilor pe unde a trăit și cu trăsăturile caracteristice ale omului; o cercetare asupra operelor nu atât din punct de vedere al criticii științifice, cât mai ales din punct de vedere al influenței educative ce ar putea avea unele din ele asupra multimei. Cartea va fi scrisă așa ca să fie înțeleasă de toată lumea știutoare de carte și va avea întinderea de 200 pagini tip. 8°.

4. Pământul Neamului Românesc
Două premii de câte 10.000 lei.

Va cuprinde descrierea unei din provinciile următoare ale țării românești: Ardealul, Banatul cu Crișana, Basarabia, Bucovina, Dobrogea veche și nouă.

Se va face descrierea pitorească a provinciei. Scurtă schiță istorică, stăruindu-se asupra luptelor de conservare națională. Biserica, Școala, Instituții culturale și financiare economice în trecut. Figuri reprezentative: prelați, scriitori, dascăli, îndrumători politici. Cel trecuți peste hotare și rolul lor în Vechiul Regat. Minoritățile conlocuitoare. Date statistice și ce ne spun ele. Partea de contribuție a provinciei în noua alcătuire de țară.

Volumele vor avea 12—16 coale de tipar, format 8°.

Va fi o carte de popularizare, frumos scrisă, în care erudiția să serve ca temelie, dar să nu fie aparentă.

5. Hrana muncitorului, sătean și orășean
Un premiu de 15.000 lei.

Se va arăta cari sunt substanțele hrănitoare din cele două regnuri: vegetal și animal; se va stăruia asupra faptului că alcoolul nu e hrană, ci otrăvă; se va indica prepararea mâncărilor simple și igienice; se va

1. Fuzionarea celor două școli normale de băieți.
2. Decretarea școlii normale confesionale din Arad, de monument istoric, sub denumirea de Școală Națională Istorică, purtând numele unui fost profesor al ei, al lui Dimitrie Tichindeal, Alexandru Oavra, Teodor Ceantea ori al lui dr. Petru Pipos.

descrie metodele de păstrarea alimentelor creșterea principalilor asociații în rația alimentară. Va cuprinde circa 150 pagini 8° și va tipări o carte de popularizare pentru cititorii cu o cultură generală redusă, dându-se nod la tîmii limpezii, drepte, științifice într'o limbă românească pe înțelesul celor mai mulți cititori.

6. O scriere populară contra alcoolismului
Un premiu de 15.000 lei.

Va avea circa 150 pagini 8° și va tipări prinde temeiurile științifice ale luptei contra alcoolismului, înfățișate în mod popular și cu exemple ușor de înțeles și prin statistici serioase. Va vorbi despre situația în țări și în țara noastră. Va arăta fazele care le-a avut aceste lupte în diferite părți ale lumii și rezultatele obținute. Va fi o carte de propagandă, scrisă cu convingere puternică și însoțită de câteva tablouri gestive (în culori).

7. Marile descoperiri și invențiuni științifice din ultimul timp
Un premiu de 10.000 lei.

Se va vorbi despre: telegrafia fără fir, aeroplanul, submarinul, cinematograful. Va fi o lucrare de popularizare în vederea unor cititori cu o cultură generală mijocie (gimnaziu sau liceu), în întindere de 250 pagini tipar 8°.

8. Agricultură și gospodăria rurală în România
Un premiu de 10.000 lei.

Va arăta care este, din punct de vedere al interesului general și particular, noua situație creată prin exproprierea marii proprietăți și prin împărțirea țării în mici proprietăți: ce normă trebuie să călăuzească azi pe cultivatorii proprietăților mici și mijocii, și până la ce punct, culturile pe care ei le fac, trebuie să fie seamă de nevoi țării.

Va fi scrisă mai ales pentru folosința săteanului. Va avea o întindere de circa 250 pagini de tipar 8°.

9. Asociațiunile țărănești; istoricul lor general, rezultatele experienței în alte țări și la noi; situația lor actuală din țara noastră; foloasele cari s'au dobândit și ce se pot dobândi din aceste asociațiuni
Un premiu de 10.000 lei.

Va avea întindere de circa 150 pagini 8° Va fi o carte de propagandă a ideilor cooperatiste.

10. Industrializarea produselor agricole
Un premiu de 10.000 lei.

Lucrarea va trata despre toate sau unele din industriile ce se pot naște din produsele noastre agricole precum: cereale și din altele plante obișnuite cultivate în țara noastră sau și despre o mai bună pregătire a produselor grădiniilor de fructe.

Va fi o carte destinată marilor și micilor proprietari, tratând chestiunile pe teme științifice, dar expuse cât mai popular. Vilele cuprinde circa 250 pagini format 8°.

11. Educația fizică
Un premiu de 15.000 lei.

Va fi o carte de popularizare pentru elevii școlilor primare și secundare. Va avea o

„Ecce homo“

Din tîna și din gînd tuând flință,
Te-au ferecat pe un — Caucaz de lut
Sarmene om din patimi vechi născut,
S'alegi între păcat și suferință.

Intre-un pămînt flămînd și-un cer temut...
O, cui să ții păstra, atunci, credința? priviți

Alorți pe mil de cînt spre-o năzuință
Și-apoi sfărșești tot unde ai început.

Ș'n van ridici crăpații pumnii, spre cer —
Viclenii zei încununăți cu nufieri

Sunt sus, prea sus, s'audă-un plîns miser...
Car

Dar nu jeli; ridică fruntea sus,
Tu ai un dar mai sfînt — tu ști să suferi

Qdînd la fiul omului: Isus —
Coriolan Iancu Sîclouan

urinde circa 150 pagini de tipar 8°, în afară de figurile cu care trebuie să fie prevăzută. /a arată temeiurile științifice ale educației fizice prezentată potrivit cu înțelegerea cizilor cărora se adresează. Va da și indicațiuni practice pentru jocuri și exerciții de ot felul. Va înzesta și asupra măsurilor de gienă ce sunt legate de diferitele exerciții.

Dispozițiuni generale

La acest concurs se vor prezenta numai lucrări inedite.

Autorii cari voiesc să concureze, vor scrie lucrările după indicațiunile și în limitele date. Nu vor fi obligați a păstra titlurile cari arată subiectul lucrării; ei pot formula înșiși titlurile ce li se vor părea mai potrivite și mai atrăgătoare.

Dacă materia unei lucrări comportă și ilustrațiuni, vor da părerile și îndrumările cred necesare pentru a se avea în vedere a facerea ilustrațiunilor ce ar însoți textul la tipărire.

Lucrările vor fi trimise în manuscris în mod anonim, însoțite de un plic care va înzesta numele autorului. Plicul va purta un motto ce se va reproduce pe coperta manuscrisului și pe această copertă se va înzesta numărul și numele premiului pentru care se prezintă.

Manuscrisele vor fi scrise curat și citit cu cerneală numai pe o pagină a filei, mai bine dacă sunt dactilografiate. Scrierile prețiate vor deveni proprietatea societății. Ea

va tipări oricâte edițiuni va secoti de cuviință. Din prețul net de vânzare al editurii se va acorda autorului 20% pentru toate edițiunile ce se vor tipări în timpul vieții sale și, după moarte, urmașilor săi, în conformitate cu legea proprietății literare și artistice.

Termenul prezentării va fi până la 31 Decembrie 1925

Manuscrisele se vor depune sau se vor trimite până la 31 Decembrie 1925 la sediul Societății „Cartea Românească”, B-dul Academiei No. 3 în schimbul unei adeverințe, care va arăta motto de pe manuscris și numărul de înregistrare al lucrării.

Comitetul își rezervă dreptul de a propune autorilor ale căror lucrări au fost socotite că merită să fie premiate, înalutarea sau modificarea unora din părțile acelor lucrări.

După cercetarea lucrărilor, manuscrisele nepremiate se vor înaluta în schimbul adeverințelor luate la depunere.

Deosebit de aceasta, Societatea „Cartea Românească” a instituit un premiu de 10000 lei ce se va acorda pentru un tablou, ce se va expune în saloanul oficial de pictură în anul 1925, cu dreptul pentru Societate de al reproduce pe cale tipografică sau fotografică și ai răspândi. Alegerea se va face de o comisiune numită de Societatea „Cartea Românească”.

Sărbătorirea maestrului Nottara

Arad, 27 Ian.

Sâmbătă, în 24 Ian. intelectualitatea buurească Pa sărbătorit pe maestrul Const. Nottara care împlineste o jumătate de veac de activitate în slujba teatrului românesc.

In numele guvernului i-au prezentat omagiile d-nii miniștri Al. Lapedatu și Dr. Angelescu.

La vintele prin care d-nul ministru al Cultelor și artelor și cel al instrucției salută odnicia activitate a sărbătoritului:

Ceace Millo este pentru epoca de început de a forma a teatrului român, va rămâne, red, Nottara pentru epoca de dezvoltare și înflorire a acestui teatru, personalitatea dominantă, prin talent, muncă și răvnă, de o jumătate de veac, a scenei raționale. Cum gloria lui Millo și-a asigurat-o, să răm d-nul Nottara, din prilejul sărbătorii semi-senatului său înaintea, cu căli providența și a mai dăinu pe desupra.

Al. Lapedatu,
Min. Art. și Cultelor.

Ridicarea culturală a unui neam se face, asigur, în prima linie, prin școală. Pentru a școală însă, să poată da rezultate, care autem în drept să le cerem dela ea, trebuie un timp îndelungat, timpul necesar generațiilor cari se instruesc pentru a ele venind conștiente și luminate, să poată

duce mai departe, alături de destinele unui neam și promovarea culturii lui.

Ceace nu poate face școala decât după un lung sir de ani, face teatrul și toate manifestările culturale, într-un timp mai scurt.

Alături de dascăli, apostoli și culturii naționale, trebuie puși, desigur și artiștii, cari consacră timpul, energia, mintea și talentul lor, la ridicarea culturală a țării și a neamului.

Nottara e unul din marii dascăli ai acestui neam, care, timp de 50 de ani a lucrat necontenit săpând o brazdă adâncă în viața culturală și artistică a acestei țări.

Sărbătorirea lui, cu ocazia împlinirii celor 50 ani de teatru, nu poate fi decât un omagiu de recunoștință adus unui om care și-a consacrat toată activitatea pe altarul culturii naționale.

Angelescu,
Ministru Instrucțiunei
Publice

I-au mai prezentat omagiile: prof. dr. Gh. Marinescu, Ion Biau, D. G. Murnu, I. C. Negruzzi, S. Mehediap, Rădulescu-Motru, membrii ai Academiei Române, Corneliu Moldovan, Maria Ventura, Valian, Al. Davila, Ion Slavici, Victor Eftimiu, Ion Miclescu, L. Rebreanu, E. Lovinescu, etc. etc.

zeci și cinci grade. Altădată se închină până la pământ: operație îngăduită numai strohmannului și datorită tocmai vertebrelor sale elastice.

Numărul închinăciunilor este în raport direct cu numărul cupoanelor tălate la dividendă.

Afară de aceasta strohmannul pus în consiliul de administrație al unei societăți „românești”, îcălește și câteva hârții.

Datorită strohmannilor pădurile noastre sunt devastate, pământurile țărănilor noștri din B-hor bunăoară, se surpă din cauza că străinii scobesc subsoiul românesc, scotând din el lignit, aluminiu, și alte bogății.

Strohmannul precum am spus poartă un nume frumos românesc. El este masta în dosul căreia se rânjește o figură hădoasă.

Dacă — din nefericire — în pieptul acestui strohmann cade o schinteie de patriotism, el se aprinde, arde cu flacără mare, dar nu rămâne altceva în urma lui decât un fum negru, și un scrum ce miroase urât.

Di insp. gen. adm. I. Georgescu, prefectul județului, fiind chemat geografic de către d-l Brătianu, președintele Consiliului de miniștri, a plecat la București eri cu trenul de seară la orele 12.

Cu acest prilej, di prefect Georgescu se va prezenta și d-l Dr. Angelescu, ministru instrucțiunii publice, în chestiunea construcțiilor școlare pentru care deasemenea a fost chemat în Capitală.

Logodnă

Aflăm, că d. Vasile Tămășan, funcționar la Banca Națională din Arad și d-soara Baby Rațiu din Șiria, și-au serbat logodna Duminecă, în 25 Ianuarie. Felicitările noastre.

— Azi e ziua întâlnirii membrilor clubului „Hellas” în restaurantul Werkmeister.

Ocuparea scaunului de episcop la Arad

Pentru ocuparea scaunului de episcop — devenit vacant prin decedarea episcopului Ioan I. Papp al Aradului — se prevad lupte mari. Diferite svonuri se șoptesc prin toate părțile, nimic însă nu este întemiat. Se crede că preoimea din județ ar fi pentru un episcop ardelen care să cunoască la perfecție starea bisericii din părțile noastre. Se mai crede că cel indicat ar fi preotul dr. S. Felea. Ziua alegerii nu a fost fixată încă și noii perspective sunt oricând posibile.

Demolarea cetății Aradului

Se cunosc discuțiile pro și contra demolării cetății Aradului. În ultimul timp demolarea cetății a devenit o chestie imbrățșată de aproape toată lumea. Sufletul ei a fost dl dr. Ioan Robu primarul orașului ale căruia intențiuni în această chestiune se cunosc. În urma repetatelor intervenții la centru, Consiliul de miniștri a aprobat demolarea cetății Aradului, urmând ca pe locurile actuale cetății și cu o parte a materialului extras din ziduri, să se ridice clădiri pentru funcționari.

Darurile de Crăciun ale Soc. „Crucea Roșie” din Arad.

Cu ocazia sărbătorii Crăciunului, comitetul Crucii Roșii filiala Arad, a distribuit următoarele daruri: 1. Spitalului garazoanei 300 lei și 54 batiste, 2. Spitalului de copii „Principele Mircea” 400 lei, Azilului de copii 400 lei, 4. Reuniunii femeilor române pentru îmbrăcarea copiilor săraci 3000 lei, 5. Societății „Orfanilor de război” pentru pomul de Crăciun 1000 lei, 6. Ajutor la cinci eleve dela școala normală din localitate 2500 lei, 7. Ajutor unui elev dela liceul catolic pentru încălțăminte 300 lei, 8. Ajutor la șapte văduve bolnave 9500 lei, 9. La casa săracilor batiste pentru sărăcele aflate în azil, 10. Căminul ucenicilor, batiste. În afară de cele amintite mai sus, s-au mai dat multor orfani din oraș batiste și cozonaci.

Dela poliție

În noaptea de 23—24 Ianuarie a. c. individ Farcaș Iosif din comuna Adea a lovit cu o săcuri în cap pe locitorul Avram Antonie din comuna Cerneei cauzându-i leziuni corporale grave. Cazul se cercetează.

— În ziua de 24 Ian. a. c. indivizi necunoscuți au furat din pădurea comunei Troaș un lemn de goron în valoare de 300 Lei. Cazul se cercetează.

— În noaptea de 21—22 Ian. a. c. individul Lasloan în acara stația Sântana a furat 8 blani de brad dintr-un vagon din gara Sântana care erau proprietatea statului în valoare de 400 lei. Cazul se cercetează.

Sokolow la Arad

Nachum Sokolow faimosul învățat evreu și reprezentant cel mai de vară al sionismului a sosit ieri în localitate venind cu automobilul din Oradea-Mare. Sokolow, însoțit de m-lte notabilități, a descins la locuința d-lui Sigismund Leopold, unde a avut loc o întrevedere cu reprezentanții evreimei din Arad și a reprezentanților societăților de binefacere evrești. La orele 1 p. m. Sokolow a primit pe reprezentantul ziarului local „Erdelyi Hírlap”, căruia i-a acordat un interviu din care menționăm următoarele:

„Sper că scurta meatrecur prin România va aduce deșteptarea unitară a evreimei, pentru că eu nu cunosc decât evrei cari sunt deja sioniști și evrei cari nu sunt încă. Cu cele mai bune impresii posibile mă depărtez de Ardeal — în special de Oradea-Mare și Cluj, unde am întâlnit la cei de o credință cu mine admirabilă abnegație. În Basarabia și vechiul regat am luat ca noștință despre cea mai mare uniune. După ce voi vizita Timișoara, voi pleca — peste Budapesta și Viena — la Praga. În Martie voi pleca în Palestina, pentru a lua parte la festivitățile deschiderii universității ebraice din Emvalim. Sunt fericit că evreimea din Arad își manifestă solidaritatea de rasă într-un mod așa de solidă.”

— Sâmbătă se va ținea balul „Hellas” în sala „Crucea-Albă”. (No. 618)

Concertul Soc. „Cântarea României”

Sâmbătă 31 Ianuarie 1925 ora 9 seara, va avea loc în Palatul Cultural Concertul dat de Societatea corală „Cântarea României” din București cu concursul orchestrei „Filarmonica” din Arad, dirigent dl Marcel Botz.

Program: 1. Saint Saens: „Tollite Hostias” (finalul din Oratorio de Noel). 2. Mozart: Ave Verum, cor și orchestră de coarde. 3. Haydn: „Creațiunea” — Die Schöpfung. 4. Haydn: a) Largo, orchestră, cor. b) Finalul primei părți orchestră cor. 5. 1. Muzicescu: Concert religios; a) Andante Allegro; b) Adagio; c) A'legro-Modrato. 2. Frank Cesar: O Salutaris. J. S. Bach: Tristețe. J. S. Bach: Pacea Cerului. 3. Beethoven: Seară de toamnă. Loewe: Im Vorübergeh. Loewe: Im Frühling. 4. Sak: Stassa vrăjitoarea (din literatura căhă). 5. 1. Teodorescu: „Domna”; Teodorescu: „Folie verde și un duocău”. 2. Muzicescu: „Ileana”; Muzicescu: „Nevasta care iubște”. 3. Dima: „Măndrușii de demult”; Dima: „Nu-i dreptate”; Dima: „Anika” (melodie slovacă). 4. Vidu: „Lugojana”; Teodorescu: „Lelea cu scurtele verde”. — În timpul execuțiunii ușile vor fi închise.

Trupa ungurească din Cluj la București

București, 28 Ian.

Trupa ungară din Cluj, și-a început de câț va scri reprezentările sale, la T-atrul Popular, după ce la Cluj a jucat zece piese românești traduse în ungurește. Sala foarte populată de către membrii coloniei ungare de aici, în afară de aceștia, mai veniseră foarte mulți intelectuali români, cari cu toate că nu cunoșteau limba în care se juca au ținut să dea primosul lor de admirație unei culturi pe care n-o mai putem socoti străină, de vremece limba ungară e vorbită azi de aiași cetățeni ai acestei țări.

Reprezentarea a început cu piesa „Într-un act a marelui scriitor ungar Sgm. Móricz: „Domnul învățator”, o piesă sumbră, sângeroasă, din mediul țărănilor unguri, unde autorul nu înfrumusețază și nu idealizează nimic, din toate cele ce formează bunele și relele satelor ungurești. Realizmul și îndrăzneala stilului acestei piese sunt, remarcabile.

Am remarcat în această piesă, în interpretul principal pe nestorul scenei ungare, bătrânul actor Stefan Szentgyorgy. Mijloacele dramatice și scenice ale acestui octogenar, sunt uimitoare.

A urmat apoi „Fatalitatea invinsă”, a profesorului N. Iorga, jucată în condițiuni excelente și cu foarte multă tragere de inimă de întreaga trupă. Am cunoscut un ansamblu perfect disciplinat, al carui director și regisor, dr. Eugen Janovics, merită toate laudele noastre, pentru activitatea ce o desfășoară.

Se remarcă între interpreți, frumosul talent al dnei Konyves Toth. Dna Lacz da dovadă de o superioară inteligență și cultură dramatică, iar dna Miklossy, pune mult humor adevărat, în cele ce interpretează.

Dintre interpreții bărbați, se remarcă dnii

Cselle, Forgacs, Kemeny și Hojhe. Dnul Mihailif, pare să nu ne fi dat în reprezentarea de care vorbim adevărata măsură a talentului său.

Aseară s'a jucat „Tartuffe” de Moliere și „Năpasta” de Caragiale, iar astă-seară „Antonia” de Lengyel.

Ce-i cu festivalul Soc. „Ocotirea Orfanilor de război” Regionala Timișoara?

— Apucături cari trebuie să înceteze! —

Arad, 28 Ian.

Suntem informați că publicul aradan care a cumpărat bilete pentru festivalul Soc. „Ocotirea Orfanilor de război”, Regionala Timișoara, e indignat peste măsură contra organizatorilor, cari au vândut bilete, au adănat obiecte pentru tombolă... și — apoi s'au făcut invizibili, — amânând sine diac festivalul anunțat.

Înțelegem pe deplin îndreptățita indignare a publicului aradan și-i cerem scuze pentru reclama căreia i-am dat loc — făcându-se abuz de zelul nostru pentru cauzele românești — în ziarul nostru.

Autoritățile noastre ar trebui să cerceteze cazul și să dea o lecție exemplară organizatorilor, pentru a asemenea scandaliuri să nu se mai întâmple!

Tribuna liberă

Cerem cronicari cu mintea largă și minte bine cultivată

Domnule Director,

Primim următoarele:

Citind în ziarul Dv. din 27 Ianuarie c. volumica lansată de Dl Brutus Păcuraru, relativ la indignarea ce o are față de conferința d-lui profesor Manciualea, ținută la Palatul Cultural, cu ocazia zilei de 24 Ianuarie, dați-mi voie să-mi expun și eu pările mele, încercându-mă să dovedesc tocmai contrariul spuselor sumitului domn.

Conferențiarul și-a terminat conferința prin memorabilia pildă a Măntuitorului „Cine are urechi de auzit să audă” Eu însă merg ca răcu d'a înderețele și o pun în fruntea părerilor mele. Și zic și eu „Cine are urechi de auzit să audă” Dar cine s'a audă? Acei cari au urechi de auzit și nu vor să audă, sau acei cari n'au și totuși ar fi voit să audă. De pildă eu, am numai una sărăvăna... tovarășa ei sărăca a astupat-o tunurile germane. Colo la Mărășești. Cu toate acestea, ca să aud mai bine, m'am așezat pe un scaun mai înalte, am ciulit urechea cea bună și... am ascultat și cu „pseudocultura” conferențiarului.

Se știe că nimeni nu te oprește să-ți dai părerile tale, dar ele trebuie să fie în strânsă întimitate cu structura intelectuală a opiniei publice, ori întrânsăcula cu cari vine să neghe existența culturii unui profesor și de talia conferențiarului din 24 Ianuarie nu-și are rostul.

Departe de mine gândul de a măsura gradul de cultură a d-lui Păcuraru.

În loc ca Domnia sa, să taie cu sabia lui Z molxes „în suflute de granit”, cu mult mai bine ar face ca să stărnescă, admirația și gust suflării românești, să participe

în număr cât se poate mai numeros, astfel ca nici dl director al Palatului Cultural să nu fie nevoit a recurge la indulgența directorilor de școli, să trimită tueretul școlar cu deasila la Palat, de teama ca conferențiarul respectiv, să nu vorbească lojelor și galeiei.

Să spui adevărul cu toată sinceritatea e o virtute în zilele noastre. Dl B. Păcuraru a avut o virtute dar... n'a spus adevărul.

Cu toată bătrânețea mea, am luat parte cu multă dragoste la diferitele se-bări festive, ce se țin și acelea numai la finea anului, cu toate invitațiile trimise de Comitetul Școlar, am văzut, cât de puțini au fost aceia cari au luat parte... Mă întreb, dacă dl B. Păcuraru fost-a ori ba? Acioa-vreodată?

Că conferențiarul n'a vorbit dela cap și până la sfârșit de însemnătatea zilei, aceasta a făcut-o — după mine — din simplul motiv, crezând că are înaintea sa un public selecționat și care dorește să fie în strânsă legătură cu zbuciumările zilei de azi...

Și apoi să ne tot mândrim cu gloria strămoșilor noștri, iar nu e prea bine. Ei au adus jertfele lor pe altarul patriei; dar noi... și mai cu seamă noi cei de azi ce jertfă aducem?

Cititorii ziarului „Tribuna Nouă” foaie senină și sinceră, facile de lumină la taraba din apus a țării doresc să fie încredințați că între mine și d. Brutus nu-i nimic de împărțit.

Dacă d-a cere conferențiarul pregătit, apoi și noi cerem cronicari înțelegători sufletului conferențiarilor, așa ca ei să nu fie nevoiți să zică „cine are urechi de auzit să audă”.

V. Dumitrescu.

Ultima oră

România propune o nouă Conferință

BUCUREȘTI. Guvernul a intervenit pe lângă fostele state inamice, ca să convoce o conferință, care ar fi chemată a reglementa chestiunea stocurilor de monedă capturată în timpul războiului.

Conferința va avea loc probabil în luna Februarie la Viena.

D. Vintilă Brătianu la Londra

LONDRA. (Rador). Agenția Reuter telegrafiază, că ministrul de finanțe român dl Brătianu V. a vizitat ieri pe dl Churchill, ministrul de finanțe englez, în fața căruia a expus situația economică a României. A demonstrat, că România trebuie să aștepte timp de 20 ani până ce va primi sumele de despăgubire dela fostele state inamice. Față de aceasta însă Aliații cer României achitarea imediată a datorilor teritoriilor liberate. Atrage atențiunea ministrului, că stocul de aur al României a fost confiscat de bolșevici, care fapt trebuie ținut în evidență la formarea unei judecăți despre starea economică a României. Ce privește participarea capitalului străin la refacerea țării, guvernul român este dispus a da toate garanțiile capitaliștilor englezi. Ministrul de finanțe părăsind azi Londra a făcut declarațiuni satisfăcătoare despre tratativele sale.

Consiliul Ambasadorilor și ex-impărăteasă Zita

MADRID. (Rador). Consiliul ambasadorilor a trimis o delegație specială la Lequeto, reședința fostei împărătese austro maghiare, care este chemată să facă cercetări în privința presupuselor propagande monarhiste susținută de fosta împărăteasă. Comisiunea a comunicat ex reginei Zita, că trebuie să decidă, dacă vrea să locuiască mai departe ca persoană particulară sau ba, fiindcă în cazul contrar o vor interna pe o insulă departe de continent.

Nota Germaniei asupra ocupațiunii

BERLIN. Răspunsul german la nota aliaților regretă, ca aliații și de data aceasta au dat numai un răspuns provizor fără să comunice motivele menținerii ocupațiunii. Subliniază în notă, că demobilizarea Germaniei este evidentă, deci Germania pretinde cu drept evacuarea conform tratatului. Guvernul speră, că aliații vor comunica fără întârziere motivele amânării evacuării, fiindcă starea de astăzi nu este potrivită pentru creșterea de relațiuni amicale între Germania și aliați.

INFORMAȚIUNI

Strohmannul (Incercare parazitologică)

Arad, 28 Ian. 1925.

Strohmann (om de paie) în accepțiunea trictă a cuvântului înseamnă o păpușă umplută cu paie, care se întrebuintează la maile ateliere de filme cinematografice, de ațori e nevoie bunăoară ca cineva să fie alcat de tramvai, s'au la alte scene zguduitoare când spre pildă un biet torredor traste sfâșiat de taurul excitat cu pânză ro-cuie. I-l vedeți des la cinema la grave drame le aventuri, unde această sârmană păpușă umplută cu paie — strohmannul — este urmată din acceleratul Paris—Wladivostok o plină viteză, s'au este fărță, în rolul principal, legată de coada unui cal al ban-ților din Texas. Sunt atâtea și stătea scene ngrozitoare unde aceste păpușe iau locul ămenilor.

La noi strohmannul nu figurează numai pe ecranul cinematografic ci există în carne i oase. Vreau să zic un strohmann în carne i oase! E ceva paradoxal nu-i așa dar priviți împrejur și l-mi veți da dreptate!

Se constituie o societate comercială „română” natural compusă 99% din străini; și străini de drept, ci străini de fapt! Și best unu la sută, această cifră minusculă are poartă nume românesc — strohmann — este cel ce romanizează o întregă societate internațională!

Care este fiziologia strohmannului?

Voi încerca s'o descriu:

Strohmannul trebuie să însușească mai multe calități.

El trebuie să aibă vertebre flexibile dacă e poate din trestie. (Trestia la urma urmei tot un soi de paie!)

Vertebre de trestie are strohmannul ca să poată să se aplece. El se apleacă zilnic de ațuări cel puțin într-un unghi de patru-

Documentele contra lui Radici

Textul tratatului cu guvernul maghiar. — Comunicatul oficial al ministerului de interne jugoslav.

BELGRAD. — Instrucția afacerii Radici a condus la descoperirea unor documente compromițătoare împotriva fostului șef al partidului republican croat. Aceste documente stabilesc existența de relații între Radici și generalul Laxa, fost atașat militar al Austriei la Sofia, care a organizat în timpul războiului raidurile de comenzi împotriva Strumitiei și a contribuit puternic la declarația de război împotriva Serbiei. Răse apoi din aceste documente că Radici a avut strânse relații cu Forner, fost șef al serviciului de spionaj austriac în Serbia, care, actualmente, sprijină comitetul pro-macedonean și operează în complicitate cu Protogheroff și Atanasoff, șeful și secretarul revoluționar bulgar macedonean. Nu există dușmani ai statului sârbocroat-sloven cu care Radici să nu fi stabilit raporturi. Aceste documente au provocat o mare indignare în opinia publică din Jugoslavia.

BELGRAD. — Urmând cu publicarea documentelor compromițătoare pentru partidul Radici, guvernul din Belgrad a comunicat presei: 1. Memorandul semnat la Moscova de Radici la 19 Iulie anul trecut. Acest document prevede gruparea tuturor partidelor de opoziție și a partidelor autonomiste în vederea înfăptuirii pe cale parlamentară a republicii sovietelor în conformitate cu principiile lui Lenin. 2. Un document semnat la 11 Martie anul trecut la Viena, între Radici și reprezentanții partidului german din Jugoslavia, Steinecker și Berger, prin care se garantează germanilor autonomia națională în cazul când se va realiza programul lui Radici. Ziarele relevă că data acestui document corespunde cu data când germanii s'au despărțit de partidul radical spre a se uni cu blocul opozit. Ziarul vede în această atitudine o infracțiune flagrantă la obligațiile impuse minorităților naționale.

Parlamentul

Senatul

Sedința dela 27 Ianuarie 1925

La orele 3 și un sfert, d. M. PERECHEDE președinte, declară sesiunea deschisă. Pe banca ministerială d. I. G. Duca și general Mărdărescu.

In favoarea pensionarilor

D. ALEX. GUSSI, din majoritate, face o comunicare în legătură cu situația pensionarilor.

D. Gussi își formulează intervenția în termenii următori:

Rog guvernul ca cât mai urgent posibil și chiar în această sesiune și imediat după legea administrativă să aducă în discuția Corpurilor legiuitoare legea pentru unificarea și fixarea unui minimum de pensune minimum care să poată asigura un trai omeneș celor care și-au consacrat întreaga viață și activitatea lor bunului mers al administrației publice.

Oricât de importante și de urgente ar fi legile care se vor propune, legea pentru unificarea pensilor este așa de imperios necesară încât ea trebuie să primeze.

Pentru studenți

D. I. GHIATĂ, din majoritate, e de părere să se institue o taxă de consumație la localurile publice, în favoarea căminurilor studențești.

Statuia lui M. Eminescu

D. Prof. RACOVITĂ, relevând inițiativa grupului de literați, cari sub președinția generalului Moșoiu s'au constituit în comitet pentru ridicarea unui monument lui M. Eminescu, roagă Senatul să contribuie cu diurna pe o zi, în acest scop.

Intrând, apoi, în ordinea de zi, Senatul votează fără discuții următoarele legi:

Legea prin care se ratifică convenția de extradare a delincvenților comuni, încheiată cu Statele-Unite; legea prin care se ratifică convenția încheiată la Belgrad privind regimul proprietății pe linia de frontieră sârbocroată și legea prin care se ratifică protocolul dela Haga, privitor la procedura civilă.

Se continuă apoi discuția asupra noului regulament al Senatului.

Discuția la art. 98 se amână, întrucât s'a înscris la cuvânt și d. Ferechide, care lipsește din incintă.

Economice.

Tratatul d-lui Brătianu la Londra

LONDRA, 27. — D. Vintilă Brătianu a declarat reprezentantului dela Londra al agenției „Havas“, că a avut convorbiri cu reprezentanții guvernului englez privitor la programul economic al României.

D. Vintilă Brătianu s'a informat privitor la condițiile în care Anglia ar fi dispusă să participe la ridicarea industriei române. D. Brătianu s'a interesat în special cu d. Chamberlain, cu d. Chapman dela ministerul de comerț și cu d. Montagu Newman, directorul Bancii engleze și mâine se va întâlni cu d. Churchill cu care va discuta chestiunea reparatiunilor.

Ministrul de finanțe al României a declarat că n'a discutat chestiunea unui împrumut pentru România.

A desmășit apoi că România are intenții războinice, adăugând că toate eforturile României se concentrează asupra afacerilor de ordin intern.

D. Brătianu va pleca la Paris, unde va rămâne până la sfârșitul săptămânii. La Paris se va întâlni cu „diva omeu“ de stat în special cu d. Clementel cu care dorește să aibă o convorbire privitor la vizita sa dela Londra.

Ridicarea valorilor industriale cehoslovace

PRAHA, 22. — „Pravo Lidu“ relevă ridicarea constantă a valorilor industriale cehoslovace, ceea ce este o dovadă a îmbunătățirii survenite în situația economică.

În primul rând metalurgia ocupă un număr satisfăcător de lucrători și prezintă o perspectivă favorabilă pentru anul 1925.

Siderurgia este pe cale de a ajunge la producția dinainte de război. Împunerea șomajului precum și lucrările de construire într-înse de numeroase fabrici dovedesc că s'a ajuns a învinge criza dela 1921.

Politica preferinței imperiale a Angliei

Guvernul englez pare hotărât să aplice cât mai curând principiile preferinței imperiale, așa cum au fost adoptate de conferința imperială din 1923.

Lord Am-dy, ministrul coloniilor a expus programul guvernului în această privință, arătând că guvernul înțelege să extindă politica preferinței asupra tuturor problemelor economice puse de relațiile dintre Anglia și domeniile. Politica preferinței imperiale a declarat lord Amedy, nu înseamnă un monopol și nici nu tinde să micșoreze relațiile comerciale ale Angliei

cu celelalte state însă urmărește dezvoltarea imperiului printr-o protecțiune măsurată acordată produselor din coloniile sale.

Devizele și valuta.

Rador, 28 Ianuarie.

BURSA:

Zürich:	Deschiderea:	Inchiderea:
Berlin	1234.37	1234.37
Amsterdam	209.—	209.—
New-York	518.—	51812.50
Londra	2487.75	2487.50
Paris	2802.50	2807.50
Milano	2167.50	2175.—
Praga	15.40	15.35
Budapesta	72.—	72.—
Belgrad	8.50	847.50
București	272.50	272.50
Varșovia	100.—	100.—
Viena	73.—	73.—

Cursul devizelor București

pe ziua de 28 Ianuarie 1925.

	Cerute.
Paris	10.40
Berlin	—
Londra	9.23
New-York	192.—
Italia	8.—
Elveția	37.15
Viena	27.—
Praga	5.74
Budapesta	—

Valute:

	Cerute	Oferite
Napoleon	720.—	—
Mărci	45.—	—
Leva	133.—	—
Lire otomane	105.—	—
Sterline	906.—	—
Francezi	10.60	—
Elvețieni	37.50	—
Italiani	8.10	—
Drachme	325.—	—
Dinari	303.—	—
Dolari	189.—	—
Marca poloneză	35.00	—
Coroana austriacă	28.25	—
„ maghiară	26.50	—
„ cehoslovacă	5.65	—

Despăgubiri către Ungaria

La 2 Februarie va începe la Paris discuțiunea în jurul achitării datorilor Ungariei dinainte de război, în legătură cu articolul 186 din tratatul de pace dela Trianon.

Cum achitarea acestor datorii revine în parte și României și cum Ungaria pretinde sume extrem de mari pentru bunurile trecute României, Jugoslaviei etc., guvernul a delegat o comisie care va prezenta toate documentele în această chestiune.

Un exemplu al cererilor exagerate ale ungarilor, este și suma de 50 miliarde lei pe

care o pretinde România pentru cei 2 mii kilometri de cale ferată de stat, din Ardeal.

Pentru această chestiune a fost delegat ca să plece mâine la Paris, d. C. Răileanu, inspector general în ministerul comunicațiilor.

Reclama e sufletul comerțului

EXTRAS

din Catalogul editurii „Cartea Românească“

Cărțile se găsesc în toate librăriile din țară. Acolo unde ele nu se află, amatorii le pot comanda direct la „Cartea Românească“, București, Bul. Academiei No. 3, trimițând costul anticipat, prin mandat postal.

Bagulescu G. Căp.: Zile de energie.

Amintiri. Printre puținele cărți bune, inspirate până acum de războiul nostru național, trebuie pusă și aceasta a căpitanului Bagulescu care ne face să trăim aceeași viață de necazuri și primejdii, durată în tranșee de ceie s'au jertfit pentru țară. Lei 6.50

Coșbuc Gheorghe: Cântec de viteză.

În această carte sunt strânse într-un mănunchiu poeziile de un vajnic eroism în care „Postul țărânelor“ a cântat isprăvile vitejilor ale celor care și-au versat sângele pentru țară la 1877—78. Lei 20.—

Coșbuc Gheorghe: Fire de tort.

Acesta este titlul întâiului șireag de mărghitară, întâiul mănunchiu de poezii al poetului care, dela Eminescu încocoare, a atins cele mai înalte culmi ale desăvârșirii poetice. Lei 35.—

Coșbuc Gheorghe: Povestea unei caroane de oțel.

O operă în proză a marelui poet, închinată spre slăvirea „Marelui Căpitan“ care a purtat steagurile țării la isbândă, împreună cu norodul acesta de țărani, cari pleacă în bătălie chinuți și cântând ca la nuntă. Lei 20.—

Coșbuc Gheorghe: Ziarul unui Pierde vară.

Un alt șireag de nestemate, de o măiestrie ajunsă la cea din urma desăvârșire, cu care a dăruit literatura românească narele poet. Lei 20.—

Coșbuc Gheorghe: Balade și idile.

Întâiul volum de poezii cu care marile noastre Coșbuc și-a făcut debutul în literatură, fermecând pe toți prin puterea de sinteză și prin perfecțiunea fără de seamă a tuturor veritabililor nestemate din acest volum. Lei 25.—

Coșbuc Gheorghe: Războiul nostru pentru neam.

O altă operă în proză datorită lui Coșbuc și în care marile scriitor istorice pe șart într'un graiu avântat, cele mai mișcătoare episoade din Războiul dela 1877—78. Lei 20.—

Cetiți și răspândiți Tribuna Nouă

Metre de lor c

Abc un

de

re es

Le i

le so

orie

ate a

re es

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i

Le i